

Barabás Dóra:¹ A Trump-adminisztráció migrációs politikája

Vezetői összefoglaló

- 46 millió külföldi születésű lakossal az Amerikai Egyesült Államok továbbra is az egyik legnépszerűbb bevándorlási célpont.
- Az elmúlt évek adatai alapján ugyanakkor az Egyesült Államokba érkező illegális bevándorlók, menekültek és menedékkérők száma csökkenő tendenciát mutat.
- A csökkenéshez minden bizonnyal köze van Trump elnök szigorító intézkedéseinek, amelyek a bevándorlás korlátozására irányulnak. A bevándorláspolitikai területén az elmúlt évek legjelentősebb intézkedései közé sorolhatjuk az egyes – magasabb nemzetbiztonsági kockázatúnak tekintett – országok állampolgáira kivetett beutazási tilalmat, a menekültbefogadási plafon csökkentését, és a mexikói–amerikai határra építendő falat.
- Az Egyesült Államokba irányuló migráció kapcsán tapasztalt csökkenő tendencia nem feltétlenül az egyes intézkedések hatékonyságának köszönhető, hanem sok esetben a „Trump-hatásnak”, hiszen az elnök retorikája és szigorító rendelkezései feltehetőleg önmagukban hozzájárultak a migrációs hajlandóság csökkenéséhez.

Az elmúlt évek során a migráció fontos sarokpontjává vált az amerikai belpolitikának – jelentős részben Donald Trump elnöknek köszönhetően. Trump elnök már választási kampányában kiemelten foglalkozott a migrációval: az egyik legnagyobb figyelmet kapott ígérete az volt, hogy beiktatását követően falat épít az amerikai–mexikói határra, ami majd megakadályozza az illegális bevándorlók belépését az ország területére. Az elnök az elmúlt két és fél évében több korlátozó intézkedést is hozott az illegális migráció visszaszorítása érdekében. Az elemzés egyfelől statisztikai mutatók, valamint az illetékes hatóságok jelentéseinek felhasználásával felvázolja az Egyesült Államokba irányuló bevándorlás hátterét, másfelől pedig áttekinti a migráció csökkentését célzó legfontosabb intézkedések sajátosságait.

Az Egyesült Államokba irányuló bevándorlás háttere

Az Amerikai Egyesült Államok hosszú idő óta az egyik legnépszerűbb bevándorlási célpont az egész világon. Ma az ENSZ statisztikái úgy becsülik, hogy a közel 330 milliós lakosságának nagyjából a hetede, azaz több, mint 46 millió fő az ország határain kívül született.² Ezzel az Egyesült Államok rendelkezik a legnagyobb számú bevándorló népességgel globális viszonylatban.³ Az Egyesült Államokba érkező összes bevándorló közül a legtöbben mexikói állampolgárként érkeztek az országba, ők 11,6 millió fővel a teljes külföldi származású népesség 25%-át teszik ki.⁴ A második helyen a kínaiakat és az indiaiakat találjuk, 5-5%-kal.⁵ Az Egyesült Államokba irányuló migráció tíz legfontosabb kibocsátó országa közé tartozik még a Fülöp-szigetek, El Salvador, Vietnam, a Dominikai Köztársaság, Dél-Korea és Guatemala

¹ Barabás Dóra (barabas.dori@gmail.com) az NKE EJKA SVKI gyakornoka.

² Phillipp CONNOR – Gustavo LÓPEZ: [5 facts about the US rank in worldwide migration](#), [online], 2016. 05. 18. Forrás: pewresearch.org [2019. 07. 04.]

³ Uo.

⁴ Jie ZONG – Jeanne BATALOVA – Micayla BURROWS: [Frequently Requested Statistics on Immigrants and Immigration in the United States](#), [online], 2019. 03. 14. Forrás: migrationpolicy.org [2019. 07. 07.]

⁵ Uo.

is.⁶ 1980 és 2010 között a legtöbb bevándorló Mexikóból érkezett az Egyesült Államokba, mára azonban a helyzet megváltozott.⁷ 2010 és 2017 között az Egyesült Államok területén tartózkodó mexikói bevándorlók száma közel fél millióval csökkent, míg például az Indiából érkezettek száma 830 ezer fővel, a Kínából érkezőké 644 ezer fővel növekedett.⁸ Szintén jelentős növekedést láthatunk a Dominikai Köztársaságból (230 ezerrel több) és a Kubából (207 ezerrel több) érkezők számának vizsgálatakor is.⁹ Ez a folyamat hosszú távon jelentős demográfiai átrendeződést vetíthet előre azzal, hogy az ázsiai háttérű bevándorlók száma meg fogja haladni a Latin-Amerikából érkezőkét. 2010 és 2017 között megfigyelhető tendencia, hogy az Afrikából érkezők száma és aránya is növekedést mutat.¹⁰ A 2010-es 1,6 millió fő és a 4%-os arány 2017-re közel 2,3 millióra és 5,1%-ra nőtt.¹¹ Az amerikai kontinensről érkezők aránya a bevándorlók között csökken: 2010-ben még a teljes migrációs háttérrel rendelkező lakosság 55,1%-át alkották, 2017-ben már csak 52,2%-ot.¹² A létszámuk azonban nőtt, 2010-ben még csak 22 millióan, 2017-ben már 23,2 millióan voltak.¹³ Az Ázsiából érkezők mindkét szempontból növekedést mutatnak, 2017-ben 11,2 millióan voltak, ami 28,2%-os arányt jelentett. 2017-re létszámuk 13,9 millióra nőtt, mellyel már az összes bevándorló 31,2%-át adták.¹⁴ A 2017-es évben 1,1 millió bevándorló szerzett törvényes állandó lakosi (*lawful permanent resident*) státuszt, azaz jutott hozzá a zöld kártyához, melynek megszerzését négyféle módon lehet elérni: rokoni kapcsolatokon keresztül; munkáltatói támogatással; humanitárius alapon vagy a vízumlottó segítségével.¹⁵ A 2017-ben zöld kártyát kapók közel fele családtagjára hivatkozva jutott hozzá az állandó tartózkodást biztosító engedélyhez, míg menekültek és menedékkérők csak nagyjából 150 ezren vannak az új kártyabirtokosok között.¹⁶

Az Egyesült Államokban az illetékes szervek a 2017-es év folyamán nagyjából félmillió Mexikó felől érkező illegális határátlépőt regisztráltak.¹⁷ Ebbe a számba azok tartoznak bele, akiket az amerikai határőrség (*United States Border Patrol, USBP*) az ország területére érve letartóztatott, illetve azok, akik önként visszatértek abba az országba, ahonnan beléptek az Egyesült Államok területére, valamint azok is, akik sikeres szökést hajtottak végre.¹⁸ Ezenkívül a becslések szerint további 57 ezer fő léphette át a határt illegálisan anélkül, hogy a határőrség tetten érte volna őket.¹⁹ Ezek a számok az elmúlt évek hasonló adataihoz képest csökkenő tendenciát mutatnak; 2014-ben például körülbelül 750 ezer, 2016-ban nagyjából 600 ezer fő volt a hatóságok által felfedezett illegális határátlépők száma, míg a tettenérés nélkül az országba érkezők száma a becslések alapján az utóbbi években nagyjából stagnál, 60 ezer fő körül mozog.

⁶ Uo.

⁷ Uo.

⁸ Jie ZONG – Jeanne BATALOVA: [Immigrants from New Origin Countries in the United States](#), [online], 2019. 01. 17. Forrás: migrationpolicy.org [2019. 10. 12.]

⁹ Uo.

¹⁰ [Regions of Birth for Immigrants in the United States, 1960-Present](#), [online], Forrás: migrationpolicy.org [2019. 08. 04.]

¹¹ Uo.

¹² Uo.

¹³ Uo.

¹⁴ Uo.

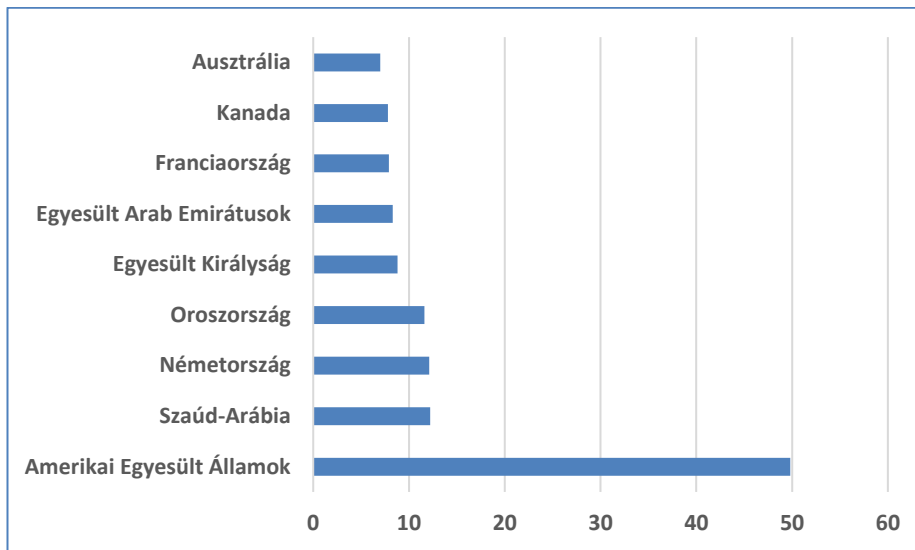
¹⁵ Uo.

¹⁶ Katherine WITSMAN: Annual Flow Report, Lawful Permanent Residents August 2018. *Department of Homeland Security, Office of Immigration Statistics*, 5.

¹⁷ Az elemzés írásakor a 2018-as adatok még nem álltak rendelkezésre. [Department of Homeland Security Metrics Report](#), [online], 2019. Forrás: dhs.gov 11-14. [2019. 08. 04.]

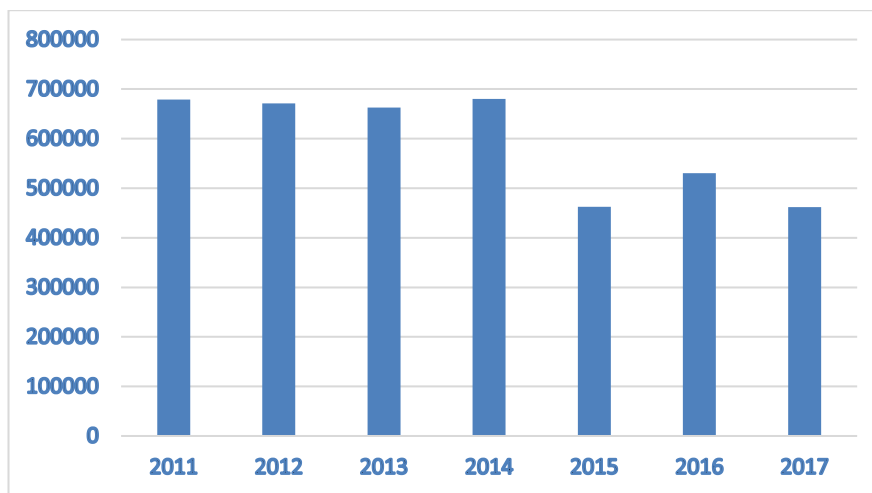
¹⁸ Uo.

¹⁹ Uo.

1. ábra: A bevándorló háttérű lakosok száma a legjelentősebb migrációs célországokban, 2017-ben. (millió fő)²⁰

2017-ben 92 ezer fő volt azok száma, akik az Egyesült Államok területére való illegális belépést követően visszatértek abba az országba, amelynek területéről átlépték a határt, anélkül, hogy letartóztatták volna őket vagy szökést hajtottak végre.²¹ Ezek az adatok az illegális határátlépőkre vonatkozóhoz hasonlóan csökkenést mutatnak; 2016-ban még 108 ezer ilyen esetet regisztráltak a hatóságok. A letartóztatások száma is visszaesést mutat: 2016-ban még közel 410 ezer, 2017-ben már csak 304 ezer fő esetében került erre sor, ami több, mint 25%-os csökkenést jelent.²²

2. ábra: A letartóztatott illegális határátlépők számának alakulása az Egyesült Államokban, 2011-2017.²³

Az illegálisan érkezők mellett ki kell emelni a menekültek (*refugees*) és a menedékkérők (*asylees*) kategóriáját. 2017-ben az Egyesült Államok nagyjából 53 ezer menekültet fogadott be, valamint további 26 ezer embernek biztosított oltalmat.²⁴ A Bevándorlási és Nemzetiségi Törvény (*Immigration and Nationality Act, INA*)

²⁰ Az adatok forrása: Migration Policy Institute, [online], 2019. migrationpolicy.org [2019. 11. 10.]

²¹ Uo. 15.

²² Uo. 21.

²³ Az adatok forrása: Department of Homeland Security Metrics Report, [online], 2019. Forrás: dhs.gov [2019. 08. 04.]

²⁴ Nadwa MOSSAAD: *Annual Flow Report, Refugees and Asylees: 2017*, [online], 2019. dhs.gov [2019. 08. 05.] 1.

értelmében menekültnek olyan személy tekinthető, aki nem képes vagy nem hajlandó visszatérni származási országába azért, mert üldözik faji, vallási, nemzetiségi alapon meghatározott társadalmi csoportba való tartozása vagy politikai véleménye miatt, vagy a fent említett okok miatti üldözéstől való félelme megalapozott.²⁵ Fontos megjegyezni, hogy a menekültek az Egyesült Államok területén kívül tartózkodnak, onnan adják be kérelmüket a menekültstátusz megszerzésére.²⁶ A menedékkérelmek benyújtásának ezzel szemben két módja van.²⁷ A státuszhoz való folyamodás történhet az Egyesült Államok határán, egy USCIS ügynök²⁸ felkeresésével, illetve benyújtható a bíróságon olyan esetben, amikor már belépet az ország területére és kitoloncolási eljárás van folyamatban az adott egyénnel szemben.²⁹

A menekültekre irányadó legfontosabb jogszabály az 1980-ban elfogadott Menekültügyi Törvény (*Refugee Act*), melynek értelmében az elnök és a Kongresszus közösen határozzák meg, hogy egy adott költségvetési évben – tehát október 1-től a következő év szeptember 30-ig – maximum hány menekültet fogadhatnak be az Egyesült Államokba.³⁰ Ez az úgynevezett menekültbefogadási plafon, mely 2017-ben 50 ezer, 2018-ban 45 ezer fő volt.³¹ Ezek az értékek a korábbi évekhez képest jelentős csökkenést mutatnak, 2016-ban például 85 ezer fő volt a befogadható menekültek száma, 2015-ben pedig 70 ezer fő. 2017-ben a ténylegesen befogadásra kerülők száma kb. 3 ezer fővel meghaladta az előre eltervezett értéket, 2018-ban azonban jócskán elmaradtak a plafontól, mindössze 22 ezer menekült telepedhetett le az Egyesült Államokban.³² Ezzel 2018 vált az első olyan évvé, melyben nem az Egyesült Államok fogadta be a legtöbb menekültet, hanem Kanada, mely 28 ezer főt telepítette le.³³ A 2019-es költségvetési évre további csökkentést határoztak meg, 30 ezer főben maximalizálva a befogadható menekültek számát.³⁴ Mike Pompeo külügyminiszter a döntéssel kapcsolatban kiemelte, hogy az Egyesült Államok számos módon támogatja a segítségre szorulókat, melynek csak az egyik formája a menekültek befogadása.³⁵ Emellett hozzátette, hogy az ország biztonságának megőrzése is szerepet játszott a döntés meghozatalában.³⁶ A 2019-es költségvetési év folyamán végül az előzetes elhatározásnak megfelelően 30 ezer menekültet fogadtak be.³⁷ 2020-ra a plafont tovább csökkentették, 18 ezer főben maximalizálva a letelepíthetők létszámát.³⁸

A Belbiztonsági Minisztérium elemzője, Nadwa Mossaad által a kormányzat számára készített jelentés (*Annual Flow Report*) szerint a 2017-es évben befogadott 53 ezer menekült között a legnagyobb számban a Kongói Demokratikus Köztársaságból érkezöket találunk (az összes menekült 17,5%-a, azaz nagyjából 9300 fő).³⁹ A jelentés szerint ezután sorrendben Irak (6800 fő), Szíria (6500 fő), Szomália (6100 fő) és Mianmar (5000 fő) következnek. A legfontosabb származási országok között csupán egyetlen európai országot találunk, Ukrainát, ahonnan 2017-ben 4200 fő érkezett az Egyesült Államokba. Összeségében a közel-keleti és dél-ázsiai országokból érkezöket teszik ki a befogadott menekültek harmadát, emellett pedig kiemelt kibocsátó térség Kelet-

²⁵ Nadwa MOSSAAD, 1.

²⁶ Nadwa MOSSAAD, 1.

²⁷ Nadwa MOSSAAD, 6.

²⁸ USCIS: U.S. Citizenship and Immigration Services, a migrációs és honosítási kérelmek elbírálásáért felelős szerv a Belbiztonsági Minisztériumon belül.

²⁹ Nadwa MOSSAAD, 6.

³⁰ [U.S. Annual Refugee Resettlement Ceilings and Number of Refugees Admitted, 1980-Present](#), [online], 2019. Forrás: migration-policy.org [2019. 07. 06.]

³¹ Uo.

³² Uo.]

³³ Jie ZONG – Jeanne BATALOVA – Micayla BURROWS: [Frequently Requested Statistics on Immigrants and Immigration in the United States](#)

³⁴ Lesley WROUGHTON: [U.S. to sharply limit refugee flows to 30000 in 2019](#), [online], 2018. 09. 17. Forrás: reuters.com [2019. 07. 06.]

³⁵ Uo.

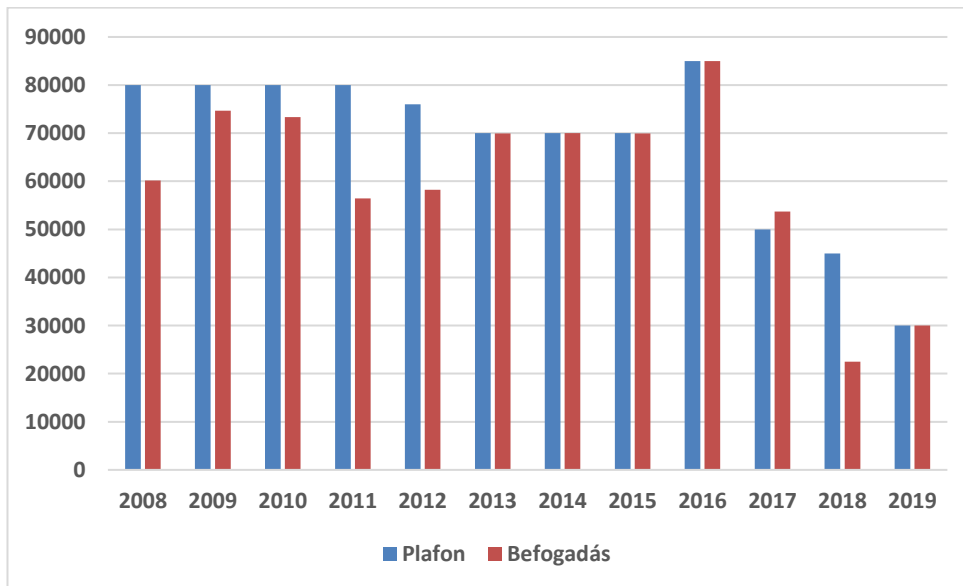
³⁶ Uo.

³⁷ Jens Manuel KROGSTAD: [Key facts about refugees to the U.S.](#) [online], 2019. 10. 07. Forrás: pewresearch.org [2019. 10. 28.]

³⁸ Uo.

³⁹ Nadwa MOSSAAD, 5

Afrika is. A jelentés adatai szerint az Európából érkezők aránya 32%-kal nőtt 2017-ben, míg a latin-amerikaiaké és a karibiaké 26%-os csökkenést mutat. 2017-ben latin-amerikai ország nem található a legnagyobb menekültkibocsátó államok listáján. A származási országokban közös, hogy mind súlyos belső problémákkal küzdenek, vagy éppen nagyszámú civil áldozattal járó támadásokat hajtanak végre területükön, melyek a lakosságot otthonaik elhagyására készítetik.

3. ábra: A menekültbefogadási plafon és a tényleges befogadások számának alakulása, 2008-2019.⁴⁰

Mossaad jelentése szerint 2017-ben az Egyesült Államokban nagyjából 140 ezer menedékkérelmet nyújtottak be. A kérelmezők 45%-a három országból származik: Kínából, El Salvadorból vagy Guatemalából, emellett további jelentős kibocsátó állam például Haiti, Honduras, India, Mexikó és Ecuador.⁴¹ A státuszért folyamodók többsége az Egyesült Államok szomszédságából, Közép-Amerikából érkezik az országba. A régióból történő menekülés legfőbb oka az erőszak – illetve ehhez kapcsolódva a kínzás, az emberkereskedelem, a szexuális és a családon belüli erőszak, valamint a földekkel, természeti erőforrásokkal kapcsolatos viták⁴² –, hiszen az itt található országok a legmagasabb gyilkossági rátákkal rendelkeznek a világon.⁴³ 2018-ban 22.491 menekültet fogadtak be az Egyesült Államokba, mely rekord alacsonynak számít.⁴⁴ A legnagyobb számban az előző évhez hasonlóan a Kongói Demokratikus Köztársaságból érkeztek.⁴⁵ A további legfontosabb származási országok Mianmar, Ukrajna és Eritrea voltak.⁴⁶ Mint látható, változások érzékelhetők a kibocsátó államokat illetően, hiszen a korábbi évekhez képest Irak, Szíria és Szomália eltűntek a legnagyobb kibocsátók közül. A menedékkérelmek száma 2018-ban 106 ezerre csökkent az előző évi 140 ezerről.⁴⁷ 2018 így nyolc év után az első olyan év volt, amikor a korábbihoz képest kevesebb kérelmet nyújtottak be.⁴⁸ A menedékkérők öt legfontosabb származási

⁴⁰ Az adatok forrása: American Immigration Council, [online], 2019. americanimmigrationcouncil.org [2019. 11. 09.]

⁴¹ Nadwa MOSSAAD, 8.

⁴² Doris MEISNER – Faye HIPSMAN – T. Alexander ALEINIKOFF: [The U.S Asylum System in Crises, Charting a Way Forward](#), [online], 2018. Forrás: migrationpolicy.org [2019. 08. 20.] 18-19.

⁴³ Doris MEISNER – Faye HIPSMAN – T. Alexander ALEINIKOFF, 18-19.

⁴⁴ Jie ZONG – Jeanne BATALOVA – Micayla BURROWS: [Frequently Requested Statistics on Immigrants and Immigration in the United States](#)

⁴⁵ Uo.

⁴⁶ Uo.

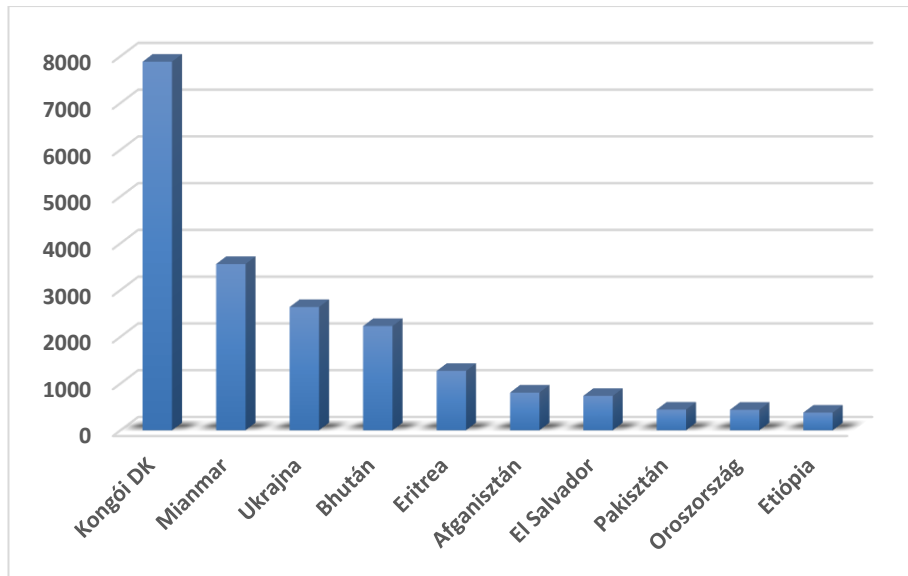
⁴⁷ Uo.

⁴⁸ Uo.

országa Venezuela, Guatemala, El Salvador, Kína és Mexikó, így a kibocsátó országok terén nem tapasztalható nagy változás.⁴⁹

Az Egyesült Államok különböző bilaterális menekültelepítési programokban is részt vesz. Ausztráliával 2016-ban kötött egyezményt Barack Obama, melyben Washington vállalta, hogy a Nauru és a Manus-szigeten található ausztrál befogadóközpontokból vesz át menekülteket.⁵⁰ Erre azért van szükség, mert Ausztrália nem fogad be olyan kérelmezőket, akik hajón érkeznek az ország területére.⁵¹ Donald Trump ugyan kritizálta a megállapodást, de annak végrehajtása továbbra is zajlik, eddig több mint 600 menekült érkezett ilyen módon az Egyesült Államokba.⁵²

2. ábra: A 2018-ban az Egyesült Államokba befogadott menekültek származási ország szerint.⁵³

A Trump-adminisztráció bevándorláspolitikai intézkedései

A statisztikai adatok azt szemléltetik, hogy bár az Amerikai Egyesült Államok ma is sokak bevándorlási célpontja, az utóbbi két évben az országba érkezők száma mégis jelentős csökkenést mutat az ezt megelőző évekhez képest. A jelenség mögött többféle magyarázat is fellelhető. Egyrészt köze lehet a kibocsátó országok politikai helyzetében bekövetkező esetleges pozitív, vagy akár negatív változáshoz. Másrészt az is tény, hogy Donald Trump elnök több új, az amerikai bevándorlási rendszert érintő, azt szigorító intézkedést vezetett be hivatalba lépése óta. A Migration Policy Institute kutatói „*U.S. Immigration Policy under Trump: Deep Changes and Lasting Impacts*” című tanulmányukban kifejtették, hogy egyértelmű összefüggést fedeztek fel a megváltozott előírások és az illegális bevándorlók számának csökkenése között. A 2017-es költségvetési évben több, mint negyedével esett vissza a mexikói határon feltartóztatottak száma 2016-hoz képest, ami egyben történelmi mélypontot is jelentett.⁵⁴ Ezt a szerzők cikkükben a „Trump-hatással” magyarázták, vagyis azzal, hogy az elnök

⁴⁹ Uo.

⁵⁰ [The Australia-United States Refugee Resettlement Deal](#), [online], 2019. Forrás: kadorcentre.unsw.edu.au [2019. 10. 13.]

⁵¹ Uo.

⁵² Uo.

⁵³ Migration Policy Institute, [online], 2019. migrationpolicy.org [2019. 11. 10.]

⁵⁴ Jessica BOLTER – Sarah PIERCE – Andrew SELEE: [U.S. Immigration Policy under Trump: Deep Changes and Lasting Impacts](#), [online], 2018. Forrás: migrationpolicy.org [2019. 09. 10.] 10-11.

retorikájával és szigorító rendelkezéseivel hozzájárult ahhoz, hogy kevesebben próbáljanak illegálisan az Egyesült Államok területére belépni.⁵⁵

Arra, hogy a Trump-adminisztráció intézkedéseinek fókuszában fontos szerepet fog betölteni a bevándorlás, már a kezdetektől számítani lehetett, hiszen az elnökválasztási kampányában is nagy hangsúlyt kapott a migráció. Trump már ekkor ígéretet tett arra, hogy falat épít a mexikói–amerikai határra az illegális bevándorlók feltartóztatása céljából, és a munkálatok költségeit a mexikói kormánnyal fogja kifizettetni.⁵⁶ Emellett feladatként jelölte meg az Amerikai Bevándorlási és Vámügyi Hivatal (ICE) munkatársai létszámának megduplázását,⁵⁷ a bűncselekményeket elkövető külföldiek kötelező kitoloncolását, valamint a letartóztatott illegális bevándorlók kötelező fogva tartását, és a születéskor automatikusan megszerzett amerikai állampolgárság megszüntetését is.⁵⁸ Ezek a kampányígéretetek komoly változást helyeztek kilátásba az amerikai bevándorlási szabályokban, fontos kérdésként merült fel azonban, hogy a frissen megválasztott elnök milyen mértékben és milyen gyorsasággal fogja megvalósítani azokat.

Trump elnök beiktatását követően 2017. január 24-én aláírta harmadik elnöki rendeletét, mely a „*Border Security and Immigration Enforcement Improvements*” címet viselte.⁵⁹ Ebben előírja a mexikói határra tervezett fal építésének azonnali megkezdését, és az ehhez szükséges anyagi források kiutalását.⁶⁰ Emellett a bevándorlási törvény megsértőivel szemben kötelezővé teszi a fogva tartást, és megszünteti azt ezt megelőzően alkalmazott „*catch and release*” eljárást, melynek keretében a letartóztatott, kisebb kockázatúnak ítélt illegális bevándorlók rövid elzárást követően szabadon távozhattak, és a kérelmük elbírálásáig az ország területén tartózkodhattak mindenfajta őrizet nélkül.⁶¹ Ezekon kívül további bevándorlási feladatokat ír elő a szövetségi államok helyi rendőri erői számára, illetve a rendelkezések végrehajtásához szükséges létszám bővítést is engedélyezi 5000 további határőr alkalmazásával, míg a rendelet megvalósítását a belbiztonsági miniszter hatáskörébe utalja.⁶² Érdeemes ugyanakkor arra is rámutatni, hogy az Amerikai Határőrség⁶³ jelenleg 20 ezer fős állománnyal rendelkezik, és ez a szám a korábbi évekhez képest egyelőre csökkenést, nem pedig a Trump elnök által előirányzott növekedést tükrözi.⁶⁴

Trump azzal, hogy elnöki rendeletben adott utasítást rá, elindította az ígért fal megépítésének megvalósítását, amelyet a kezdetektől fogva éles kritikák kísértek. Az ellenzők azzal érveltek és érvelnek a projekt feleslegessége mellett, hogy a 2008-as gazdasági világválság óta jelentősen csökkent a Mexikóból érkező illegális bevándorlók száma.⁶⁵ A falépítés ellen szól továbbá az is, hogy az nem oldaná meg az amerikai bevándorlási rendszer egyik legnagyobb problémáját, azaz az országba legálisan érkező, de a vízumuk lejártát követően is az Egyesült Államok területén maradó több százezer ember jelentette kérdést. Ezen túlmenően talán a legtöbbször hangsúlyozott és legfontosabb ellenérv az összes közül a fal rendkívül magas költsége, melyről számos, eltérő összeget jósló becslés látott már napvilágot. Trump elnök 2018 decemberében 15 milliárd dollárra becsülte az

⁵⁵ Uo.

⁵⁶ [The three core principles of Donald J. Trump's immigration plan](#), [online], Forrás: donaldjtrump.com [2019. 07. 15.]

⁵⁷ Az Amerikai Bevándorlási és Vámügyi Hivatal (U.S. Immigration és Customs Enforcement, ICE) a migrációs jogszabályoknak az ország belterületén való betartatásáért, valamint a jogsértők bebörtönzéséért és a kitoloncolási műveletek végrehajtásáért felel.

⁵⁸ Uo.

⁵⁹ [Executive Order 1367 of January 25, 2017, Border Security and Immigration Enforcement Improvements](#), [online], 2017. 01. 30. Forrás: federalregister.gov [2019. 07. 15.]

⁶⁰ Uo.

⁶¹ [Catch and Release: Frequently Asked Questions](#), [online], Forrás: justiceforimmigrants.org [2019. 08. 07.]

⁶² [Executive Order 1367 of January 25, 2017, Border Security and Immigration Enforcement Improvements](#).

⁶³ USCBP: U.S. Customs and Border Protection, elsődleges illetékességi területe a szárazföldi határátkelőhelyek és egyéb belépési pontok ellenőrzése.

⁶⁴ Alan GOMEZ: [Border Patrol struggling to hire, keep agents, but may never get 5000 Trump ordered](#), [online], 2019. 03. 29. Forrás: usatoday.com [2019. 10. 13.]

⁶⁵ Bob CARBOUGH –Toni SIPIC: Paying for the Trump Wall Boondogle. *Challenge*, 60. évf. 4. sz. 386-396.

építkezés árát.⁶⁶ Ennél jóval magasabb összegről is szó lehet azonban, ugyanis az Igazgatási és Költségvetési Hivatal (*Office of Management and Budget*) szerint az akadályépítés az egész mexikói-amerikai határon közel 60 milliárd dollárba kerülne, és az éves karbantartási költsége is magas lenne.⁶⁷

Fontos leszögezni, hogy a két ország közötti határszakasz jelentős részén (több mint 1000 kilométer hosszan) eddig is voltak különböző fizikai akadályok az illegális határátlépés megnehezítésére.⁶⁸ Ezek főleg Kalifornia, Arizona és Új-Mexikó államokban találhatók.⁶⁹ Vannak azonban olyan területek, ahol egyáltalán nincs semmilyen kerítés. Ilyen például annak a szakasznak a nagy része, ahol a Rio Grande folyó képezi a természetes határvonalat.⁷⁰ Nagy problémát jelent emellett az is, hogy azon határmenti területek kétharmada, ahol jelenleg nem található kerítés, magántulajdonban vagy állami, és nem szövetségi tulajdonban vannak. Az ötödik alkotmánykiegészítés ugyan lehetővé teszi az ilyen területek államérből történő kisajátítását, de tisztességes mértékű anyagi kártérítést ír elő a korábbi tulajdonosok részére, amelynek meghatározása hosszadalmas jogi viták sokaságát vonná maga után.⁷¹

A falépítés komoly vitákat generált a Kongresszusban, melynek feladata az éves költségvetés elfogadása, így a határmenti építkezések megvalósításához szükséges pénzügyi források elkülönítésének megszavazása is hatáskörébe tartozik. Alapesetben az éves költségvetés elfogadásának határideje minden év szeptember 30-a, amennyiben addig nem sikerül megegyezésre jutni, akkor folyamatos rendelkezések (*continuing resolutions*) útján történik a szövetségi kormány működésének finanszírozása. 2018-ban is hasonló helyzet állt fenn, amikor Trump elnök 5 milliárd dollár támogatást kért a határfal építésére, amit azonban a demokrata többséggel rendelkező Kongresszus ellenzett, és így nem szavazták meg a költségvetés erre vonatkozó részét.⁷² A kompromisszumképtelenség 2018. december 21-én a kormányzat leállításához (*shutdown*) vezetett, amikor nem sikerült megegyezni további folyamatos rendelkezések elfogadásában sem.⁷³ A helyzet nyomán létrejött 35 napig tartó leállítás az Egyesült Államok történetének leghosszabb ilyen periódusa volt, és komoly, a lakosság számára is érzékelhető hatásokkal járt.⁷⁴ Leálltak a nem létfontosságú szövetségi szolgáltatások, (úgy mint a személyszállítás vagy a nemzeti parkok működtetése), múzeumok zártak be, és a bevándorlásüggyel foglalkozó bíróságok működését is akadályozta, valamint több, mint 800 ezer munkavállaló munkabér-kifizetése késett heteket.⁷⁵ A helyzet végül 2019. január 25-én normalizálódott, amikor Trump elnök és a Kongresszus megegyeztek a leállt szövetségi ügynökségek és egyéb intézmények működtetésének újraindításáról azzal a kikötéssel, hogy február 15-ig tárgyalások útján megállapodást kell kötniük a falépítés anyagi támogatásával kapcsolatban.⁷⁶

A megegyezést követően újraindultak a tárgyalások. A 2019 februárjában létrejövő megállapodás 1,4 milliárd dollárt biztosított nagyjából 90 kilométernyi új akadály építéséhez. Ez azonban messze elmaradt a Trump elnök által kért 5,4 milliárd dollártól.⁷⁷ Trump erre válaszként szükségállapotot hirdetett a déli határra, ami azért

⁶⁶ Johnathan ALLEN: [Trump now says border wall could cost as little as \\$15 billion, pay for itself](#), [online], 2018. 12. 07. Forrás: nbcnews.com [2019. 08. 08.]

⁶⁷ K. Grace HULSEMAN: [Trump's Border Wall Is an Expensive, Ineffective Application of Eminent Domain](#), [online], 2019. 04. 25. Forrás: americanprogress.com [2019. 08. 08.]

⁶⁸ A fentiek mellett környezetvédő szervezetek is tiltakoznak a falépítés ellen, ugyanis a határ mentén több, mint 62 veszélyeztetett faj él, melynek élőhelyére súlyos veszélyt jelentenének a munkálatok. Dominic BAILEY –Lucy RODGERS: [Trump wall - all you need to know about US border in seven charts](#), [online], 2019. 06. 26. Forrás: bbc.com [2019. 07. 13.]

⁶⁹ Bob CARBOUGH – Toni SIPIC, 386-396.

⁷⁰ Dominic BAILEY – Lucy RODGERS.

⁷¹ Scott BOMBOY: [Would the Fifth Amendment stop Trump's Mexico wall?](#), [online], 2017. 03. 31. Forrás: constitutioncenter.org [2019. 09. 03.]

⁷² [US gov't shutdown: How long? Who is affected? Why did it begin?](#), [online], 2019. 01. 25. Forrás:aljazeera.com [2019. 08. 05.]

⁷³ Uo.

⁷⁴ Uo.

⁷⁵ Uo.

⁷⁶ Heather CAYGLE –Burgess EVERETT –Andrew RESTUCCIA: [Longest shutdown in history ends after Trump relents on wall](#), [online], 2019. 01. 25. Forrás: politico.com [2019. 09. 02.]

⁷⁷ Ted HESSON: [Republicans and Democrats dispute what's in border funding deal](#), [online], 2019. 02. 12. Forrás: politico.com [2019. 09. 02.]

volt fontos, mert ennek deklarálása esetén a mindenkori elnök saját belátása szerint, kongresszusi jóváhagyás nélkül csoportosíthat át anyagi forrásokat a problémát okozó helyzet megoldásának finanszírozására.⁷⁸ A szűkös pénzt Trump a korábban a Védelmi Minisztériumnak biztosított támogatásokból kívánta előteremteni, azonban 2019 májusában egy szövetségi bíró, Haywood Gilliam ítéletével meggátolta a források felhasználását arra hivatkozva, hogy hiányzik a Kongresszus felhatalmazása hozzá, és így a hatalmi ágak szétválasztásának elve súlyosan sérül.⁷⁹ 2019. szeptemberében azonban arról érkeztek hírek, hogy a Pentagon 127 tervezett katonai beruházás megvalósítását fogja késleltetni vagy felfüggeszteni, és az így keletkező többletet a falépítésre fogják átcsoportosítani.⁸⁰ Ez arra utal, hogy Trump elnök nem adta fel az építkezésre vonatkozó elképzeléseit, és továbbra is zajlanak a megvalósítás előkészületei.

A nagy vitát okozó határfal megépítése mellett Trump elnök második, bevándorláshoz kapcsolódó intézkedésére sem kellett sokat várni: 2017. január 27-én aláírta az 13769. számú elnöki rendeletet, mely a „*Protecting the Nation From Foreign Terrorist Entry Into the United States*” címet viselte.⁸¹ A rendelet egyebek mellett felfüggesztette a vízumkiadást Irán, Irak, Líbia, Szomália, Szudán, Szíria és Jemen minden állampolgára számára (beleértve a turistákat is, kivéve a diplomata útlevelel utazókat), akiknél – az amerikai hatóságok megítélése szerint – az a veszély állt fent, hogy terrorista szándékkal érkezhetnek az Egyesült Államokba.⁸² Emellett előírta a belbiztonsági miniszter számára, hogy a belügyminiszterrel és a nemzeti hírszerzés igazgatójával egyeztetve vizsgálja felül a vízumkiadási rendszert, és írjon egy jelentést arról, hogy milyen új információkra lenne szükség a kibocsátó országoktól a folyamat biztonságosabbá tétele érdekében. Ezenkívül egy új, egységes migrációs eljárás kidolgozását is előírta a vízumkérelmezők átvilágítására annak érdekében, hogy jobban ki lehessen szűrni az ártó szándékkal érkezőket, valamint 120 napra felfüggesztette a menekültek befogadását is az Egyesült Államokba és e 4 hónapos szünet ideje alatt ennek a rendszernek a felülvizsgálatára is megbízást adott. Mindezekon túlmenően a Szíriából érkező menekültek befogadását nemkívánatosnak, az Egyesült Államokra nézve károsnak minősítette, és határozatlan időre felfüggesztette, valamint előírta, hogy a jövőben olyan menekültek bebocsátását kell előnyben részesíteni, akiket az adott országban kisebbségnek számító vallási hovatartozásuk miatt üldöznek. További fontos intézkedés, hogy a rendelet a menekültügyi plafont, amit még az Obama-adminisztráció ideje alatt a 2017-es költségvetési évre 100 ezer főben határoztak meg, 50 ezer főre csökkentette. A rendelet értelmezésénél bizonytalanságot okozott, hogy vajon az milyen hatást gyakorol majd a tiltás alá eső országok azon állampolgáira, akik letelepedési engedéllyel rendelkeznek az Egyesült Államokban. Végül az a döntés született, hogy a zöldkártya-birtokosokra nem vonatkoznak az új rendelkezések.⁸³

Ezzel együtt a rendelet előírásai nagy visszhangot, éles kritikát váltottak ki. Az ellenzők a rendelet előírásait diszkriminatívnak, kifejezetten a muszlim vallásúak ellen irányulónak minősítették.⁸⁴ Végül a 9. számú kerületi fellebbviteli bíróságon született ítélet értelmében az ország teljes területén felfüggesztették az intézkedések végrehajtását.⁸⁵ A tiltakozások hatására Trump új elnöki rendeletek kidolgozása mellett döntött.⁸⁶

A felülvizsgálat eredménye lett a 2017. március 9-én aláírt 13800. számú elnöki rendelet, melynek címe megegyezik a január végi, az új rendelet megjelenésével egyidejűleg hatályát veszített rendelettel. Az új doku-

⁷⁸ Donald Trump's national emergency at the border: What you need to know, [online], 2019. 02. 15. Forrás: dw.com [2019. 09. 13.]

⁷⁹ US judge blocks funds for Trump border wall plan, [online], 2019. 05. 25. Forrás: bbc.com [2019. 09. 13.]

⁸⁰ Helene COOPER – Emily COCHRANE: Pentagon to Divert Money From 127 Projects to Pay for Trump's Border Wall, [online], 2019. 09. 03. Forrás: nytimes.com [2019. 10. 13.]

⁸¹ Executive Order 13769 of January 27, 2017 Protecting the Nation From Foreign Terrorist Entry Into the United States. [online], 2017. 01. 27. Forrás: whitehouse.gov [2019. 07. 18.]

⁸² Uo.

⁸³ Trump's executive order: Who does travel ban affect?, [online], 2017. 02. 10. Forrás: bbc.com [2019. 07. 14.]

⁸⁴ Alan YUHAS: Trump defends travel ban and lashes out at GOP critics McCain and Graham, [online], 2017. 01. 30. Forrás: theguardian.com [2019. 07. 14.]

⁸⁵ Laura JARRETT – Allie MALLOY – Dan MERICA: Trump promises new immigration order as DOJ holds off appeals court, [online], 2017. 02. 17. Forrás: cnn.com [2019. 07. 15.]

⁸⁶ Uo.

mentum – Irak kivételével – ugyanúgy fenntartotta a beutazási tilalmat az elődjében felsorolt országok állampolgárai számára, azonban finomította az alkalmazás feltételeit, és több kivételt fogalmazott meg (így például a törvényes állandó lakosok kikerültek a tilalom hatálya alól). A menekültek befogadását e rendelet is felfüggesztette 120 napra, azonban kikerült belőle a vallási kisebbségük okán üldözött személyek Egyesült Államokba való bebocsátásának előnyben részesítése.⁸⁷

A változtatások ellenére is voltak olyan vélemények, melyek szerint az előírások a vallásszabadság alkotmányos védelmét sértették, így ezek végrehajtását is felfüggesztette átmenetileg egy marylandi, illetve egy hawaii bíróság, az ezek által hozott ítéleteket pedig később kaliforniai és virginiai szövetségi fellebbviteli bíróságok is megerősítették.⁸⁸ Az ügy végül a Legfelsőbb Bíróság elé került, amely 2017. júniusi döntésében engedélyezte az elnöki rendelet végrehajtását azzal a megkötéssel, hogy a beutazási tilalom nem lehet érvényes azokra a személyekre, akiknek közeli családtagjai élnek az Egyesült Államok területén.⁸⁹

A rendeletben megszabott 90 napos érvényességi idő lejártakor Trump elnök kibocsátott egy elnöki hirdetményt (*Presidential Proclamation Enhancing Vetting Capabilities and Processes for Detecting Attempted Entry Into the United States by Terrorists or Other Public-Safety Threats*), melyben egyrészt összegezte a belbiztonsági miniszter, a belügyminiszter és a nemzeti hírszerzés igazgatója által írt jelentés eredményeit, másrészt pedig továbbra is fenntartotta a beutazási tilalmat Irán, Líbia, Szíria, Jemen és Szomália tekintetében, valamint bevezette a korlátozást Csád, Észak-Korea és Venezuela kapcsán, részletesen meghatározva mindegyik országra nézve, hogy pontosan kit érint a tiltás, és kik azok, akik kivételt képeznek alóla.⁹⁰ Észak-Korea és Szíria esetében teljes beutazási tilalmat rendelt el minden állampolgárral szemben; Csádra, Líbiára és Jemenre nézve a bevándorlókra és az üzleti, illetve turistavízummal rendelkezőkre érvényes a rendelkezés.⁹¹ Irán esetében csak a tanulói és cserelátogatási vízumok képeznek kivételt, míg Venezuela esetében csak bizonyos kormányzati személyekre és családtagjaikra, Szomáliát tekintve pedig csak a bevándorlókra érvényes a tilalom.⁹² A kivételt képező kategóriákhoz azonban alaposabb vizsgálatot írt elő a vízum kibocsátása előtt a dokumentum.⁹³ A hirdetmény a korábbi rendelethez hasonlóan a Legfelsőbb Bíróság elé került, mely nem találta akadályát annak, hogy a rendelkezések hatályba léphessenek.⁹⁴

2017. október 24-én lejárt az Amerikai Menekültbefogadási Program (*U.S. Refugee Admissions Programme, USRAP*) működésének 120 napos felfüggesztése, melynek alkalmából Donald Trump elnöki rendeletet bocsátott ki a program megváltozott feltételek melletti folytatásáról.⁹⁵ Ennek értelmében a továbbiakban a belügyminiszter, a legfőbb ügyész, a belbiztonsági miniszter és a nemzeti hírszerzés igazgatója által a menekültstátuszért folyamodók átvilágítására kidolgozott új eljárás alkalmazásával folytathat tovább a program.⁹⁶

A fent említett elnöki intézkedések mellett más jelentős változások is történtek az amerikai bevándorlási rendszerben. Így például migrációval kapcsolatos rendelkezés jelenik meg a 13788. számú, „*Buy American and*

⁸⁷ Executive Order 13780 of March 6, 2017 Protecting the Nation From Foreign Terrorist Entry Into the United States, [online], 2017. 03. 06. Forrás: whitehouse.gov [2019. 07. 15.]

⁸⁸ Oliver LAUGHLAND: Trump travel ban: US supreme court partially lifts block on order, [online], 2017. 06. 27. Forrás: theguardian.com [2019. 07. 17.]

⁸⁹ Uo.

⁹⁰ Presidential Proclamation Enhancing Vetting Capabilities and Processes for Detecting Attempted Entry Into the United States by Terrorists or Other Public-Safety Threats, [online], 2017. 09. 24. Forrás: whitehouse.gov [2019. 07. 16.]

⁹¹ Executive Order 13815 of October 24 2017, Resuming the United States Refugee Admissions Program With Enhanced Vetting Capabilities, [online], 2017. 10. 27. Forrás: govinfo.gov [2019. 07. 17.]

⁹² Uo.

⁹³ Uo.

⁹⁴ US Supreme Court allows Donald Trump to impose travel ban, [online], 2017. 12. 04. Forrás: dw.com [2019. 07. 18.]

⁹⁵ Executive Order 13815 of October 24 2017, Resuming the United States Refugee Admissions Program With Enhanced Vetting Capabilities.

⁹⁶ Uo.

Hire American” című elnöki rendeletben is, mely az amerikai munkavállalók érdekeinek védelmében az ideiglenes munkavállalói vízumok kiadásának reformjára szólít fel.⁹⁷

A Trump-adminisztráció további fontos intézkedése volt a határt illegálisan átlépő családok szétválasztásának bevezetése. Jeff Sessions legfőbb ügyész 2018 áprilisában zéró toleranciát hirdetett az illegális határátlépést megkísérlőkkel és végrehajtókkal szemben.⁹⁸ Emellett azt is bejelentette, hogy az Egyesült Államok területére törvénytelenül bejutó felnőttektől el fogják választani a velük utazó gyermekeket.⁹⁹ A felnőttek ellen bírósági eljárást indítanak, míg a kiskorúak az Egészségügyi és Humán Szolgáltatások Minisztériuma Menekült-letelepitő Hivatalának (*Department of Health and Human Services' Office of Refugee Resettlement*) felügyelete alá kerülnek. A módszer széleskörű felháborodást keltett, melynek nyomására Trump 2018 júniusában elnöki rendeletben megszüntette a családok szétválasztását.¹⁰⁰ Abban az esetben azonban, ha a hatóságok úgy ítélik meg, hogy a szülővel való együttlét a gyermek jólétére nézve kockázatot jelent, továbbra is lehetséges a szétválasztás.¹⁰¹ Ezt követően egy szövetségi bíróság által hozott ítélet értelmében megkezdődött a családok újraegyesítése is.¹⁰²

A szigorítások a menedékkérőket is érintik, 2019 szeptemberében ugyanis a Legfelsőbb Bíróság jóváhagyta azt a rendelkezést, melynek értelmében a déli határ felől érkezők kérelmét mindenképpen visszautasítják abban az esetben, ha nem folyamodtak a státusz megszerzéséhez azokban az országokban, melyeken keresztül az Egyesült Államokba való útjuk során áthaladtak.¹⁰³ Ez elsősorban a közép-amerikai országokat érinti, ahonnan eddig a legnagyobb számú menedékkérő érkezett az Egyesült Államok területére.¹⁰⁴

Összegzés

Az Amerikai Egyesült Államok a világ egyik legfontosabb migrációs célpontja, a legális úton érkezők mellett évente több tízezer illegális bevándorló is átlépi a határt, többségében Mexikó irányából. Trump elnök hivatalba lépése óta számos kísérletet tett és számos szigorító intézkedést vezetett be a bevándorlás korlátozására. Ezeket a rendelkezéseket több kritika érte, alkotmányosságukat még a Legfelsőbb Bíróság is többször vizsgálta. Összegezve az elmúlt időszak tapasztalatait, arra számíthatunk, hogy a kérelmek elbírálásában bekövetkező szigorítások biztosan érzékeltetni fogják hatásukat, ahogyan ez már a 2019-es fiskális évben befogadott menekültek számára vonatkozó adatokból is látszik. A menekültek származási országaiban 2018-hoz képest bekövetkező változás nem feltétlenül az egyes intézkedések hatásfokának köszönhető, hiszen Szíria kivételével más országokra nézve vezettek be teljes beutazási tilalmat. Az elmozdulás oka sok esetben a „Trump-hatás” lehet, hiszen az elnök retorikája és szigorító rendelkezései önmagukban hozzájárulnak a migrációs hajlandóság csökkenéséhez.

⁹⁷ Executive Order 13788 of April 18, 2017, Buy American and Hire American, Section 5, [online], 2017. 04. 21. Forrás: govinfo.gov [2019. 08. 01.]

⁹⁸ Attorney General Announces Zero-Tolerance Policy for Criminal Illegal Entry, [online], 2018. 04. 06. Forrás: justice.gov [2019. 08. 01.]

⁹⁹ Attorney General Sessions Delivers Remarks Discussing the Immigration Enforcement Actions of the Trump Administration, [online], 2018. 05. 07. Forrás: justice.gov [2019. 08. 10.]

¹⁰⁰ Special Review - Initial Observations Regarding Family Separation Issues Under the Zero Tolerance Policy, [online], 2018. 09. 27. Forrás: oig.dhs.gov [2019. 08. 03.]

¹⁰¹ Affording Congress an Opportunity to Address Family Separation, [online], 2018. 06. 20. Forrás: govinfo.gov [2019. 08. 23.]

¹⁰² Special Review - Initial Observations Regarding Family Separation Issues Under the Zero Tolerance Policy.

¹⁰³ Trump Immigration Plan: Supreme Court allows asylum curbs, [online], 2019. 09. 12. Forrás: bbc.com [2019. 09. 18.]

¹⁰⁴ Uo.

Stratégiai Védelmi Kutatóintézet

NÉZŐPONTOK 2019/6.

Az „SVKK Nézőpontok” 2010 óta a Kutatóintézet külső munkatársainak tematikus szakpolitikai elemzéseit, értékeléseit közreadó, illetve a Kutatóintézet munkatársainak szubjektívebb szakmai véleményét közlő időszakos kiadvány.

Az NKE Eötvös József Kutatóközpontjának Stratégiai Védelmi Kutatóintézete független szakpolitikai kutatóintézet, a kiadványaiban megjelenő elemzések, állásponatok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: NKE Eötvös József Kutatóközpont Stratégiai Védelmi Kutatóintézet

Szerkesztés és tördelés:

Etl Alex, Csiki Varga Tamás

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: svkk@uni-nke.hu

ISSN 2498-843X

© Barabás Dóra, 2019

© Nemzeti Közzolgálati Egyetem, 2019